

PROTOCOL PEDAGOGISCH KLIMAAT

versie november 2018

OBS DE DOBBELSTEEN
Philomenahof 29 | 4631NM | Hoogerheide
info-obsdedobbelsteen@stichtingsom.com
www.obs-dedobbelsteen.nl

Inhoud

Inleiding	3
Hoofdstuk 1: Uitgangspunten	4
1.1 Pijlers.....	4
1.2 Pijler veiligheid	5
1.2.1 Pijler veiligheid met het begrip respect.....	5
1.2.2 Pijler veiligheid met het begrip rust	6
1.2.3 Pijler veiligheid met het begrip regelmaat	7
1.3 Pijler vertrouwen	7
1.3.1 Pijler vertrouwen met het begrip verantwoordelijkheid	7
1.3.2 Pijler vertrouwen met het begrip ruimte geven.....	8
1.4 Pijler vorming	9
1.4.1 Pijler vorming met het begrip zelfstandigheid	9
1.4.2 Pijler vorming met het begrip competentiegevoel	10
1.4.3 Pijler vorming met het begrip zelfstandigheid	10
Hoofdstuk 2: Werkwijze	12
2.1 Kanjertraining.....	12
2.2.1 KanVAS.....	12
2.2 PBS (Positive Behavior Support)	13
Hoofdstuk 3: Anti-pestprotocol.....	14
3.1 Begripsomschrijvingen plagen en pesten	15
3.1.1 Probleem van het gepeste kind	15
3.1.2 Probleem van de pester.....	15
3.1.3 Probleem van meelopers en andere kinderen	15
3.1.4 Probleem van de ouders.....	15
3.2 Uitgangspunten bij het pestprotocol.....	16
3.2.1 Algemene uitgangspunten.....	16
3.2.2 Pestprobleem als incident	16
3.2.3 Pestproblematiek met een structureel karakter	17
3.3 Algemene aanwijzingen	18
3.3.1 Algemene adviezen voor de leerling	19
3.3.2 Algemene adviezen voor de leerkracht.....	19
3.3.3 Algemene adviezen voor de ouders	20
3.4 Digitaal pesten	21
3.4.1 Digitaal pesten en school.....	21
3.4.2 Algemene adviezen voor ouders	21
3.4.3 Algemene adviezen voor de leerling	22

Inleiding

Voor u ligt het Protocol pedagogisch klimaat. Op obs De Dobbelsteen vinden wij het belangrijk om alle zaken, die bijdragen aan ons goede pedagogische klimaat, vast te leggen in een protocol. Op deze manier willen we voor alle betrokkenen inzichtelijk maken wat wij belangrijk vinden, hoe we om willen gaan met elkaar en wat onze werkwijze is. Dit alles is gebaseerd op het idee, dat wij denken dat goed gedrag aan te leren is. We vinden het belangrijk om hier veel aandacht aan te besteden. Natuurlijk hebben we ook op onze school in uitzonderlijke situaties wel eens te maken met pestgedrag. In dit protocol willen wij laten zien hoe wij ons inspannen om pestgedrag tegen te gaan.

Hoofdstuk 1: Uitgangspunten

1.1 Pijlers

De pijlers veiligheid, vertrouwen en vorming zijn voor onze school de basis, wanneer we het hebben over het pedagogisch klimaat.

Aan de pijlers wordt inhoud gegeven door verschillende begrippen, zoals verwoord, in het schema. Bij deze begrippen horen concrete gedragingen, die verwacht worden van de leerkrachten, de leerlingen en de ouders. Wanneer deze concrete gedragingen door de leerlingen, de leerkrachten en de ouders eigen gemaakt worden, zullen zij groeien in hun zelfvertrouwen en zal er een gevoel van saamhorigheid ontstaan. De leerlingen, leerkrachten en ouders zullen zich dan 'thuis' voelen op de Dobbelsteen en volop gelegenheid krijgen zichzelf te ontwikkelen.

Hieronder zijn de pijlers schematisch weergegeven met de begrippen, die betrekking hebben op de pijler. In de volgende paragrafen zijn de pijlers met hun begrippen concreet uitgewerkt in het gedrag van leerkracht, ouders en leerlingen.

Veiligheid	Vertrouwen	Vorming
respect rust regelmaat	verantwoordelijkheid ruimte geven	zelfstandigheid competentiegevoel zelfredzaamheid
zelfvertrouwen saamhorigheid		

1.2 Pijler veiligheid

Veiligheid	Vertrouwen	Vorming
<p>respect</p> <p>rust</p> <p>regelmaat</p>	<p>verantwoordelijkheid</p> <p>ruimte geven</p>	<p>zelfstandigheid</p> <p>competentiegevoel</p> <p>zelfredzaamheid</p>
<p>zelfvertrouwen</p> <p>saamhorigheid</p>		

1.2.1 Pijler veiligheid met het begrip respect

Leerkrachtgedrag	Leerlinggedrag	Gedrag ouders
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebruikt geen fysiek contact om leerlingen te corrigeren of de veiligheid moet in het geding zijn. ▪ Gebruikt geen non-verbaal gedrag om anderen te kwetsen. ▪ Spreekt collega's, leerlingen en ouders aan zoals hij/zij zelf aangesproken wil worden. ▪ Elkaar aankijken als je iemand aanspreekt. ▪ Houdt zich aan gemaakte afspraken incl. parkeerbeleid, rookbeleid. ▪ Praat met anderen, niet over anderen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er is geen fysiek contact waardoor de ander pijn heeft. ▪ Gebruikt geen non-verbaal gedrag om anderen te kwetsen. ▪ Spreekt andere leerlingen, ouders en leerkracht aan zoals hij/zij zelf aan gesproken wil worden. ▪ Elkaar aankijken als je iemand aanspreekt. ▪ Houdt zich aan gemaakte afspraken. ▪ Praat met anderen en niet over anderen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebruikt geen fysiek contact om leerlingen te corrigeren of de veiligheid moet in het geding zijn. ▪ Gebruikt geen non-verbaal gedrag om anderen te kwetsen. ▪ Spreekt leerkrachten en leerlingen en andere ouders aan zoals hij/zij zelf aan gesproken wil worden. ▪ Elkaar aankijken als je iemand aanspreekt. ▪ Houdt zich aan gemaakte afspraken incl. parkeerbeleid, rookbeleid. ▪ Praat met anderen en niet over anderen. ▪ Spreekt kinderen van andere ouders niet aan, maar gaat

		naar de ouders of de leerkracht
--	--	---------------------------------

1.2.2 Pijler veiligheid met het begrip rust

Leerkrachtgedrag	Leerlinggedrag	Gedrag ouders
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spreekt leerlingen en ouders op een rustige toon aan. ▪ Kalmeert de leerlingen als deze in paniek is. ▪ Houdt toezicht op de naleving van de regels door de leerlingen. ▪ Reageert rustig op situaties, voorvallen. ▪ Maakt afspraken met de leerlingen die de rust waarborgen over hoe ze zich moeten gedragen in klas. ▪ Leerkracht beweegt zich rustig door de school/klas. ▪ Leerkracht zorgt voor een rustige uitstraling van het lokaal en de school. En dat het schoon en opgeruimd is. ▪ Praat op rustige toon (volume). ▪ Tijdens de les elkaar niet storen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spreekt op een rustige toon tegen medeleerlingen en leerkrachten. ▪ Rustig lopen en praten in de gang en de klas. ▪ Nadenken voor je reageert. ▪ Past gedrag, werkwijze, handelen aan wanneer er correctie gegeven wordt. ▪ Leerlingen brengt structuur aan in 'eigen' spullen op school (kapstok, tas, kastje, tafeltje). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spreekt leerkrachten en leerlingen op een rustige toon aan. ▪ Verlaten de klas voordat de bel gaat. ▪ Ondersteunen de gemaakte afspraken tussen leerkrachten en leerlingen. ▪ Komen niet onnodig de school binnen. ▪ Spreken leerkrachten op een daarvoor geschikt moment (rustig) aan (na schooltijd). ▪ Ouders van groep 1-2 beperken zich tot het aandacht schenken aan de (hun) kinderen tijdens de inloop. ▪ Bewegen zich rustig in en om de school.

1.2.3 Pijler veiligheid met het begrip regelmaat

Leerkrachtgedrag	Leerlinggedrag	Gedrag ouders
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neemt aan het begin van de dag het programma door. ▪ Maakt gebruik van een vast dagritme/pictogrammen en houdt vast aan vaste gebruiken. ▪ Gebruikt zoveel mogelijk dezelfde dagindeling. ▪ Voert dagrituelen, regels en afspraken consequent uit. ▪ Geeft aan het begin van het schooljaar aan wat de consequenties zijn van het niet bij hebben van huiswerk, gymspullen, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorgt dat hij/zij huiswerk, gymspullen, zwemspullen of andere benodigdheden bij zich heeft. ▪ Leerling houdt zich aan de rituelen, regels en afspraken. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorgen dat de leerlingen op tijd op school zijn en opgehaald worden. ▪ Informeren indien gewenst naar het wel en wee van de (hun) kinderen op school. In ieder geval doen ze dit tijdens de rapportgesprekken.

1.3 Pijler vertrouwen

Veiligheid	Vertrouwen	Vorming
<p style="text-align: center;">respect rust regelmaat</p>	<p style="text-align: center;">verantwoordelijkheid ruimte geven</p>	<p style="text-align: center;">zelfstandigheid competentiegevoel zelfredzaamheid</p>
<p>zelfvertrouwen saamhorigheid</p>		

1.3.1 Pijler vertrouwen met het begrip verantwoordelijkheid

Leerkrachtgedrag	Leerlinggedrag	Gedrag ouders
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Komen afspraken na die gemaakt zijn met de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verzorgen hun eigen werk netjes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemaakte afspraken nakomen.

<p>teamleden, leerlingen en ouders.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Als dit niet lukt vraagt de leerkracht tijdig hulp. ▪ Beargumenteren hun keuzes, met betrekking tot wat ze doen en zeggen, naar leerlingen en ouders. ▪ Laten leerlingen beargumenteerde keuzes maken. ▪ Laat de kinderen merken/weten dat je ze vertrouwt en spreek dit ook uit. ▪ Is nooit met één leerling in een afgesloten ruimte. ▪ Zorgt voor het sluiten van de deuren. ▪ Houdt overzicht over de groep en in de pauzes wordt gesurveilleerd. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorgen dat alle spullen in de klas netjes en heel blijven. ▪ Melden bij de leerkracht wanneer er iets kapot is. ▪ Zorgen dat de andere leerlingen zich ook 'thuis' voelen op school door belangstelling te tonen, elkaar te helpen en naar elkaar te luisteren. ▪ Leerlingen beargumenteren hun keuzes. ▪ Leerlingen voelen zich sterk en stralen dit uit door zelfbewust met hun taak om te gaan. ▪ Zorgt voor het sluiten van de deuren. ▪ Zorgt dat hij/zij op tijd binnen is. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zorgdragen voor het terugbezorgen van briefjes, rapporten e.d. ▪ Leerkrachten op tijd aanspreken als er iets met leerlingen is. ▪ Ouders hebben de verantwoordelijkheid om hun kind op te voeden. ▪ Staan achter de visie van de school. ▪ Zorgt voor het sluiten van de deuren. ▪ Bezoeken onder schooltijd alleen op afspraak de school. ▪ Een signalerende rol met betrekking tot ongewenst gedrag en bespreken dit bij voorkeur met de betreffende ouder of leerkracht.
---	---	---

1.3.2 Pijler vertrouwen met het begrip ruimte geven

Leerkrachtgedrag	Leerlinggedrag	Gedrag ouders
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Open staan voor een andere mening. ▪ Leerlingen vrijheid geven om eigen indeling van werk, eigen keuzes te maken, passend bij hun leeftijd. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Open staan voor de mening van een andere leerlingen. ▪ Maken eigen keuzes aan de hand van de verschillende mogelijkheden die de leerkracht aanbiedt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Open staan voor de mening van anderen. ▪ Geven de leerkracht en de school vertrouwen door te informeren naar hun kind bij de leerkracht.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aangeven dat leerlingen fouten mogen maken. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ten overstaan van de kinderen gaat de ouder geen confronterend gesprek met de leerkracht aan.
---	--	---

1.4 Pijler vorming

Veiligheid	Vertrouwen	Vorming
respect rust regelmaat	verantwoordelijkheid ruimte geven	zelfstandigheid competentiegevoel zelfredzaamheid
zelfvertrouwen saamhorigheid		

1.4.1 Pijler vorming met het begrip zelfstandigheid

Leerkrachtgedrag	Leerlinggedrag	Gedrag ouders
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Leerkracht probeert zelf nieuwe werkvormen en materialen uit. ▪ Sturen de leerlingen in het zelf bedenken van oplossingen door: te stimuleren dat de leerlingen eerst zelf het probleem proberen op te lossen, na te vragen wat de leerlingen kan doen als je iets niet weet of kan. ▪ Leren werken met taken waarbij de zelfstandigheid bevorderd wordt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Leerlingen nemen eigen beslissingen, maken keuzes op takenkaart, afhankelijk van hun leeftijd. ▪ De leerlingen weten wat en hoe ze iets moeten doen. ▪ Proberen eerst zelf problemen op te lossen. ▪ Vraagt eerst hulp bij medeleerlingen. ▪ Werkt zelfstandig aan takenkaart. ▪ Werkt volgens gemaakte afspraken. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sporen hun kinderen aan om problemen zelf op te lossen. ▪ Laten hun kinderen vanaf groep 3 zelfstandig de school in gaan. Uitzonderingen daargelaten, wanneer een ouders kort iets door wil geven aan de leerkracht.

1.4.2 Pijler vorming met het begrip competentiegevoel

Leerkrachtgedrag	Leerlinggedrag	Gedrag ouders
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Complimenten geven aan leerlingen, ouders en collega's. Hierdoor krijgen met name de leerlingen het gevoel dat 'ze het kunnen'. ▪ Leerlingen stimuleren taken op te pakken en vertrouwen uitspreken dat ze het kunnen uitvoeren. ▪ Positief corrigeren. ▪ Praat positief over leerlingen, ouders en collega's. ▪ Geven tijdig aan de ouders aan of het met hun kind goed of juist niet goed gaat. Indien nodig worden de nodige maatregelen genomen. ▪ Laten modelgedrag zien. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elkaar complimenten geven. ▪ Elkaar helpen. ▪ Samenwerken. ▪ Stralen zelfvertrouwen uit wanneer ze taak uitvoeren. ▪ Verwoorden wat ze wel en/of niet kunnen. ▪ Laten modelgedrag zien. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ook naar de leerkracht komen als het goed gaat. ▪ Eigen kinderen positief stimuleren. ▪ Geven de kinderen door positieve opmerkingen het gevoel dat 'ze het kunnen'. ▪ Praten positief over de school. ▪ Geven tijdig aan of het met hun kind goed of juist niet goed gaat. ▪ Laten modelgedrag zien.

1.4.3 Pijler vorming met het begrip zelfstandigheid

Leerkrachtgedrag	Leerlinggedrag	Gedrag ouders
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zelf problemen proberen op te lossen. ▪ Zelf met verschillende oplossingen komen en uitproberen. ▪ Weet waar (bij wie) hij/zij moet zijn voor hulp. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niet te snel vragen stellen. ▪ Kleine problemen zelf oplossen. ▪ Voeren zelfstandig taken uit (zelf jas dicht doen, aankleden e.d.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Komen naar de juiste personen als er problemen zijn. ▪ Komen met een reële (aanvaardbare) emotie op voor hun kind. ▪ Geven kinderen de gelegenheid, tijd en ruimte

<p>▪ Geeft leerlingen de gelegenheid, tijd en ruimte om zelf dingen op te lossen en uit te voeren.</p>		<p>om zelf dingen op te lossen en uit te voeren.</p>
--	--	--

Hoofdstuk 2: Werkwijze

Op OBS De Dobbelsteen besteden we heel bewust aandacht aan het aanleren van goed gedrag. We werken vanuit de methode Kanjertraining en Positive Behavior Support (PBS).

Tijdens onze wekelijkse lessen leren we leerlingen aan wat wij verstaan onder goed gedrag, zodat leerlingen weten wat we van ze verwachten. Niet alleen wat voor gedrag we verwachten in de klas, maar ook tijdens het buiten spelen en buitenschoolse activiteiten. Dit doen we door dergelijke activiteiten voor te bespreken en na te bespreken.

2.1 Kanjertraining

Kanjertraining is gebaseerd op de principes vertrouwen, veiligheid, rust en wederzijds respect en gaat over het bevorderen van onderling vertrouwen in groepen. Vertrouwen is de basis voor het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. De Kanjertraining bestaat uit een serie lessen met bijbehorende oefeningen om de sfeer in de klas goed te houden (preventief) of te verbeteren (curatief).

Leerkrachten, directie, ouders en kinderen leren op een respectvolle manier met elkaar om te gaan. Indien de training goed gegeven wordt door ervaren mensen, blijkt de training op korte termijn effectief. Kinderen laten een afname zien van probleemgedrag en depressieve gevoelens, alsmede een toename op welbevinden en zelfwaardering in klassen met veel problemen en op psychologen praktijken (zie Vlieg 2015). Ook blijkt dat pesten afneemt in klassen met veel conflicten. (zie ook de uitkomsten van Orobio de Castro c.s. 2018)

Met de Kanjertraining leren kinderen, leerkrachten en ouders zich op een positieve manier te handhaven in sociaal stressvolle omstandigheden. Onder het motto: wat je meemaakt is interessant, vervelend of naar, maar hoe je ermee omgaat is belangrijker, dat vormt je. Doe je best er iets van te maken. Zoek oplossingen waarmee je elkaar en de situatie recht doet. Oplossingen die in de toekomst houdbaar zijn.

Op onze school hebben alle leerkrachten een kanjerlicentie en hebben we ook een kanjercoördinator. De Kanjercöördinator weet de Kanjertraining in de school te borgen en is in staat op de eigen school het pedagogisch klimaat goed te houden.

2.2.1 KanVAS

We volgen de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen door gebruik te maken van KanVAS, dat erkend is door de Cotan en door de Onderwijsinspectie wordt gebruikt om de sociale opbrengsten bij kinderen te meten. Zowel leerkrachten als leerlingen vanaf groep 5 vullen vragenlijsten in over hun ontwikkeling. Daarnaast wordt ook de sociale veiligheid van de leerlingen gemeten. De Kanjer-

coördinator monitort de voortgang van de resultaten van leerlingen en indien nodig zetten leerkrachten, samen met ouders en kinderen, acties uit.

2.2 PBS (Positive Behavior Support)

Positive Behavior Support (PBS) is een doelmatige, schoolbrede aanpak die zich richt op het versterken van gewenst gedrag en op het voorkomen van probleemgedrag. Het doel is het creëren van een positieve, sociale omgeving, die het leren bevordert en gedragsproblemen voorkomt.

Het team van OBS De Dobbelsteen vindt het belangrijk om heel bewust aandacht te besteden aan het creëren van een positieve, sociale omgeving. Dat doen we door rekening te houden met groepsdynamica. Dit betekent in de praktijk dat de leerkrachten in de gaten houden in welke fase hun groep zit en wat voor activiteiten daarbij aansluiten. Door activiteiten aan te bieden die passen bij de fase waarin de groep zit, vindt positieve groepsvorming plaats. Ook wordt gekeken naar de rollen die leerlingen aannemen en of die rol past bij de leerling en bijdraagt aan positieve groepsvorming. Zo niet, wordt ook overlegd met de Intern Begeleider en worden er activiteiten aangeboden om de rollen om te buigen.

De eerste fase van groepsdynamica is het belangrijkste om een positieve groep te vormen. Vandaar dat in alle groepen op De Dobbelsteen tijdens de eerste 2 weken van het schooljaar dagelijks een activiteit wordt gedaan die past bij het kennismaken van de groep.

In het kader van groepsdynamica worden ook in alle groepen 6 klassenregels opgesteld door de leerlingen. Deze hangen bij de deur van de groep, zodat iedereen er steeds aan herinnerd wordt wat de regels van de betreffende groep zijn.

Hoofdstuk 3: Anti-pestprotocol

De rest...
Pest!
En ik, ik stik!
Ik houd me stoer
Mij krijgen ze niet klein
Ik verberg de pijn
Waarom pakken ze mij altijd?
Thuis zeggen ze dat het slijt.
Ik voel me steeds alleen.
En... ik ben bang van top tot teen!

Op OBS De Dobbelsteen besteden we veel aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen en het aanleren van goed gedrag. Toch kan het in een enkel geval voorkomen dat een leerling wordt gepest.

In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten wordt gedoogd, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid aangetast. Voor OBS De Dobbelsteen is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. Dit protocol is de vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt aan alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

De Wet Veiligheid op school (2015) verplicht scholen om te zorgen voor de sociale veiligheid. Ze moeten zich inspannen om pesten tegen te gaan, wat minimaal bestaat uit de onderstaande onderdelen:

Scholen:

- voeren een sociaal veiligheidsbeleid
- hebben een aanspreekpunt leerlingen en ouders pesten kunnen melden (juf Lian Dekkers)
- Hebben iemand om het pestbeleid op school te coördineren.
- Volgen de beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen, zodat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school.

3.1 Begripsomschrijvingen plagen en pesten

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen? We spreken over plagen wanneer kinderen gelijkwaardig zijn, het hoort bij het groeien. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren de kinderen om met allerlei conflicten om te gaan.

Pesten is structureel en drijft kinderen tot wanhoop. Het is een systematische, psychologische of fysieke handeling van geweld door een leerling of een groep van leerlingen ten opzichte van één of meer andere leerlingen, die (niet langer) in staat is/zijn om zichzelf te verdedigen. In geval van pesten hebben alle partijen hun eigen probleem.

3.1.1 Probleem van het gepeste kind

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan de verwachtingen die de ouders graag in hun kind terugzien: een vrolijk en onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Veel gepeste kinderen vertellen er niet over en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

3.1.2 Probleem van de pester

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd en wil dit ten koste van alles voorkomen. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen.

3.1.3 Probleem van meelopers en andere kinderen

Er zijn altijd kinderen die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. De 'meeloper' is daarnaast ook bang om zelf het slachtoffer te worden. Er zijn ook kinderen die meelopen omdat ze er graag bij willen horen. Ook zijn er kinderen die niet in de gaten hebben dat er gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar onderkennen de gebeurtenissen niet als pestgedrag.

3.1.4 Probleem van de ouders

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie

onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het vertoonde pestgedrag.

3.2 Uitgangspunten bij het pestprotocol

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken.

OBS De Dobbelsteen wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

3.2.1 Algemene uitgangspunten

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvinden, ervaren we dat als een probleem op onze school, zowel voor leerkrachten als voor ouders en kinderen: de gepeste kinderen, de pesters en de groep “zwijgende” kinderen.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat, waarbinnen pesten als ongewenst gedrag en niet geaccepteerd wordt ervaren.
3. Leerkrachten en overblijfouders moeten pestgedrag tijdig zien en hierop reageren. De eerste verantwoordelijkheid ligt bij de leerkrachten, overblijfouders en leerkrachten stemmen af in regels en afspraken.
4. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte procedure uit.
5. Bij ons op school zijn twee vertrouwenspersonen aangesteld. Dit zijn juf Lian Dekkers en meneer Pepijn Battes. Uiteraard is het eerste aanspreekpunt voor de leerling en ouders de groepsleerkracht. Juf Lian is tevens ook anti-pestcoördinator
6. Dit pestprotocol wordt door het team en de oudervertegenwoordiging van de MR onderschreven en ook aan alle ouders en overblijfouders ter inzage aangeboden.

3.2.2 Pestprobleem als incident

Pesten begint altijd als incident. Daarom is het belangrijk om ieder signaal serieus te nemen. Het signaal komt van leerlingen, van ouders of van collega's. Leerkrachten nemen het signaal serieus en bespreken het eventueel met de intern begeleider.

Stap 1: Informatie verzamelen

- Nadat de leerkracht het signaal heeft ontvangen, wordt gestart met het verzamelen van informatie bijvoorbeeld d.m.v. gesprekken met de betrokkenen.

Stap 2: Eenvoudige concrete maatregelen

- Als de informatie is verzameld wordt bepaald welke concrete maatregelen genomen worden om het pesten te stoppen en te voorkomen dat het een structureel karakter krijgt. Er worden duidelijke afspraken gemaakt met de betreffende groep over speel- en werkmomenten, zowel voor- als achteraf.

3.2.3 Pestproblematiek met een structureel karakter

Wanneer het pesten een structureel karakter (2 maal een incident) heeft aangenomen, moet het probleem op schoolniveau en groepsniveau worden aangepakt. Wij doen dit aan de hand van de volgende stappen:

Stap 1:

- Indien mogelijk inbreng signaal structurele pestproblematiek in parallelgroepen, anders in de bouw. De collega's van de parallelgroepen worden betrokken bij de aanpak van de problematiek met als doel verbetering van de groeps sfeer en versterking van het gevoel van veiligheid in de groep, op het plein en in de school.

Stap 2: De oriëntatiefase: beeldvorming probleem

- De leerkracht voert een gesprek met de leerling en legt dit schriftelijk vast. Vervolgens vindt er met de leerkracht en ib-er en/of de directie een gesprek met ouders plaats. Middels informatie door leerkracht, IB-er of directeur wordt een duidelijk beeld gevormd van de wijze waarop het kind en de ouders de pesterijen beleven. Leerkrachten observeren binnen en buiten de groep in diverse situaties.

Stap 3: Bouwoverleg: brainstorm suggesties / plan van aanpak

- Aan de hand van de ingebrachte gegevens kunnen de bouwcollega's en ib-er/directie middels de intervisie methode een plan van aanpak schrijven voor de pestproblematiek.

Stap 4: Terugkoppeling naar ouders / verzorgers.

- Alle ouders / verzorgers worden ingelicht over het plan van aanpak.

Stap 5: Interventies / actiefase

- De gekozen afspraken en specifieke activiteiten worden structureel uitgevoerd op groeps- en/of schoolniveau.

Stap 6: Evaluatie in de bouwvergadering

- In de bouwvergadering worden de bevindingen en resultaten van de interventies besproken. Op grond hiervan wordt bekeken welke nieuwe activiteiten zinvol zijn geweest en effectief zijn gebleken. Indien nodig wordt er hulp van externe deskundigen ingeroepen. De ib-er speelt hierin een belangrijke rol. De ouders krijgen feedback in de vorm van een mondelinge toelichting door de leerkracht en ib-er/directie.

Eventuele vervolgstappen:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk/definitief in een andere groep te plaatsen binnen de eigen school, dit wordt overlegd met leerkrachten, ib-er en directie.

3.3 Algemene aanwijzingen

Signalen

Signalen die kunnen wijzen op pesten zijn:

- Vaak alleen staan, in de pauze of niet naar buiten willen
- Tijdens pauze vaak bij de pleinwacht staan
- Een spel is “toevallig” net begonnen als hij of zij erbij komt
- Vaak alleen met jongere kinderen spelen
- Zuchten, piepen, steunen van andere kinderen als het betreffende kind een idee oppert, dat wel geaccepteerd zou worden als een ander kind dit aangedragen zou hebben
- Veel geroddel in de groep
- Wanneer andere kinderen zich negatief uitlaten over familieleden van het kind
- Als andere kinderen alles stom vinden van het betreffende kind: kleding, haardracht enz.
- Kinderen reageren negatiever op een fout van het kind, dan dat ze het doen bij anderen
- Het kind wil niet meer naar school, of geeft aan zich ziek te voelen
- Wil bepaalde kleren niet meer aan naar school
- Is gauw boos en prikkelbaar
- Wil niet buiten spelen en sluit zich op in huis
- Wordt niet (meer) uitgenodigd op partijtjes van klasgenootjes

Indien de leerkracht of ouders één of meerdere van deze signalen oppikken kan het kind gepest worden, maar het hoeft niet. Vraag aan het kind of uw vermoeden m.b.t. het pesten klopt of dat er iets anders aan de hand is. Ook bij een ontkenning is het goed om tegen het kind te zeggen dat hij of zij altijd welkom is indien er problemen zijn.

3.3.1 Algemene adviezen voor de leerling

- Behandel een ander zoals je zelf ook behandeld wil worden
- Als je gepest wordt of iemand maakt een rotopmerking is dat niet leuk. Men zegt al gauw dat je het moet negeren maar dat is bij pesten juist niet altijd zo.
- Wees duidelijk in wat JIJ er van vindt en zeg: -ik vind dit (schoppen/schelden)..... niet leuk en ik wil dat je ermee stopt.
- Doe niet hetzelfde terug als wat de ander deed, je bent dan net zo fout bezig.
- Loop in de richting van een volwassene (meester, juf, ouders). Als dit niet kan loop je naar andere kinderen toe. Als de pester achter je aan komt kun je steun bij een van hen zoeken.
- Soms doet de pester je echt verdriet door bijvoorbeeld een rotopmerking te maken, daar mag je best om huilen maar probeer dit niet te doen waar de pester bij staat, ga eerst weg en huil op een andere plek of bij iemand die jou kan helpen. Het is nl. zo dat jouw huilgedrag voor de pester een teken van succes is, hij of zij zal je dan weer eerder opzoeken.
Als iemand je echt pijn doet door bijvoorbeeld schoppen of slaan dan kun je het huilen natuurlijk niet tegenhouden.
- Houd je verdriet niet voor je maar vertel het aan iemand die je vertrouwt.

3.3.2 Algemene adviezen voor de leerkracht

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij zelf voor, tijdens en na het pesten?
- De leerling laten inzien dat je ook op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijv, je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten
- met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester.

3.3.3 Algemene adviezen voor de ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouder(s) van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de groepsleerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Geef alleen tips die een kind kan uitvoeren en ook mag uitvoeren.
- Vertel uw kind waarom u blij bent met hem of haar!
- Het gepeste kind niet over-beschermen, bijv. het zelf naar school brengen of “Ik zal het de pester wel eens even vertellen”. Hiermee wordt het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie geplaatst, waardoor het pesten zelfs kan toenemen.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt de kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van de school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

3.4 Digitaal pesten

Er zijn tegenwoordig diverse soorten media zoals laptops en mobiele telefoons waarmee we met elkaar in contact kunnen komen via Facebook, WhatsApp, YouTube, Instagram, SnapChat en ga zo maar door. Het pesten via deze digitale media wordt digitaal pesten of cyberpesten genoemd. Digitaal pesten heeft net zoals 'gewoon' pesten in de meeste situaties ook ernstige gevolgen voor de gepeste persoon. Digitaal pesten is harder, omdat er geen direct contact is tussen pester en gepeste.

Vaak hebben ouders en leerkrachten dit niet in de gaten. Het inlevingsvermogen en de sociale kennis van bepaalde kinderen is zo zwak dat ze niet beseffen wat ze anderen aan doen.

3.4.1 Digitaal pesten en school

De school kan ook geconfronteerd worden met de consequentie van dit digitaal pesten. De kans bestaat dat kinderen het de volgende dag met woorden of zelfs met fysiek geweld willen uitvechten. Soms durven ze juist niet meer naar school te gaan. Op school proberen we deze wantoestanden te voorkomen.

De leerkrachten willen daarom weten wat hun leerlingen achter de computer doen. Chatten en e-mailen zijn op school verboden. Ook het bezoeken van dubieuze pagina's valt hieronder.

D.m.v. gesprekken in de klas wijzen wij de kinderen op de gevaren en op het juiste gebruik van het internet.

In het schoolgebouw staan de mobiele telefoons van de leerlingen uit.

3.4.2 Algemene adviezen voor ouders

- Zorg dat u weet waarover u het heeft. Ga zelf chatten, surfen, downloaden en zoeken. U leert zien welke risico's er voor uw kind zijn, maar ook hoe leuk internetten is voor kinderen.
- Begeleid uw kind. Leer uw kind om te gaan met de favorietenlijst. Zo komt u ook op een natuurlijke manier te weten welke ontdekkingen uw kind heeft gedaan.
- Praat over internet. Vertel uw eigen ervaringen en vraag kinderen wat zij allemaal doen en meemaken. Bouw wederzijds vertrouwen op.
- Installeer een goede virusscanner en firewall.
- Zet de computer voor kinderen op een zichtbare plaats. Zo heeft u meer zicht op het internetgebruik van uw kind en bent u in de buurt al er iets vervelends gebeurt.
- Maak afspraken met uw kind(eren) over wat ze wel en niet mogen op de computer.
- Wees erbij als uw kind lid wordt van een site.

- Om spelletjes en andere leuke dingen te doen op een site, moet je je soms registreren. Als u er bij bent kunt u zien waar de gegevens naar toe gaan.
- Zorg dat uw kind nooit persoonlijke informatie op internet geeft. Leer uw kind om altijd een schuilnaam te gebruiken, dat is heel gebruikelijk op internet. Leg uw kind uit geen namen, telefoonnummers of adres ergens achter te laten, zelfs niet op een eigen homepage.

3.4.3 Algemene adviezen voor de leerling

- Laat je ouders en/of leerkracht zien dat je digitaal gepest wordt.
- Zorg voor bewijsmateriaal, sla het op en/of print het uit.
- Zorg dat je zelf niet terug pest, de ander kan jouw bericht ook opslaan!

Op internet is veel informatie te vinden over digitaal pesten:

- www.mediaopvoeding.nl
- www.stopdigitaalpesten.nl
- www.pestweb.nl
- www.digibewust.nl